

VÝPRAVA ZA KAMENY z HLUBOKÉ MINULOSTI

Amonit

Minule jsme si vyprávěli o obrazech minulosti – lakových obtiscích a dnes ještě v minulosti zůstaneme. Cílem je období prvohor a druhohor. Naše putování zahájíme v moři a ukončíme na souši. Svůj pohled zaměříme na tajemného amonita – měkkýše, jehož stáří se pohybuje v neuvěřitelných číslech (354 mil. let až 250 mil. let), a na „obyčejný“ vápenec, se kterým se setkáváme na každém kroku.

Co jsou amoniti?

Amoniti jsou již vymřelými příbuznými hlavonožců, které však dodnes nacházíme po celém světě v podobě fosilií. Obývali světová moře více než tři sta padesát milionů let – až ke konci křídly vymírají. Měli vápenitou perleťovou schránku stočenou ve spirálu. Jejich schránka byla uvnitř rozdělena příčkami v řadu komůrek. Jednotlivé komůrky byly vyplněny směsí plynu a vody. V poslední a největší komůrce tzv. komůrce obývací – žil živočich, který pomocí sífonální trubice měnil tlak v komůrkách, čímž stoupal, popřípadě klesal. Amoniti patří k nejkrásnějším fosiliím. Většinou jsou dochováni jako kamenná jádra, tedy bez původní schránky. Jen zřídka se podaří objevit fosilní perleťovou schránku. Komůrky jsou pak někdy vykrystalizovány jinými minerály. Často se nacházejí pouze úlomky, segmenty amonitů.

Amoniti, nebo také „rohy Amona“, fascinovali lidstvo již více než třicet tisíc let. Ve spirálovém tvaru jejich tělesné schránky spatřovali lidé symbol tvůrčí síly, času a evoluce. Již lidé v době kamenné sbírali

amoniti a nosili je jako amulety. Ve starém Egyptě používali kněží věštcí amonity jako posvátné kouzelné kameny k dosažení prorockých snů. Egyptané pohlíželi na zkameněliny amonitů jako na beraní rohy svého slunečního boha Amona. Všude na světě byli amoniti v roli kouzelných léčebných prostředků, věšteckých kamenů a amuletů předmětem nesmírného zájmu a úcty. Sloužili jako magická ochrana domů a dvorců, v dílnách alchymistů měli amoniti ochraňovat svého majitele před silami démonů. Amoniti navozují rovněž stavy transu, v nichž lze dosáhnout prorockého osvětlení, je velmi pravděpodobné, že byli původními rituálními kameny šamanů.

Jakou symboliku představují?

V amonitech se snoubí nejméně dva symboly. Jedním z nich je ulita. Ulita je symbolem, který přenáší vesmírné síly, které dávají úspěšný život a mír. Druhým symbolem je spirála. Spirála je symbolem nesmrtnosti, symbolem přirozeného rozvíjení a vyzařování všech životních energií a duchovního rozvíjení. V současné době jsou na trhu k dispozici zejména amoniti z Maroka. Jestliže plánujete dovolenou do Maroka, máte možnost si přivést suvenýr v podobě amonita.

Litografický vápenec

Málokterý kámen ovlivnil tolik evropskou i světovou vzdělanost jako litografický vápenec, objev pražského rodáka Aloise Senefeldera z roku 1796. Tento kámen později nejvíce proslavil jemnozrný pórovitý

Litografický vápenec

žluté až růžové (nejměkčí). Kámen obsahuje i stopové prvky kyseliny křemičité, zásaditého uhličitanu hořečnatého a vodu volnou i chemicky vázanou.

Čím je vápenec ze Solnhofenu zajímavý?

Kromě svého složení je vhodný ke grafickému využití také svým uložením v přírodě. Mocnost vápencové vrstvy bývá obvykle 10 až 50 metrů; unikátní je pravidelné vodorovné vrstvení. Mechanickým lámáním vznikají vápencové desky různé tloušťky od půl milimetru až po několik desítek centimetrů. Vrstvy vznikaly před 192 až 136 miliony let, kdy se na zdejším území rozkládalo třetihorní moře s mnoha ostrovy a mělkými lagunami, jejichž dno bylo reliéfně členěno pahorky a jakýmsi vanami. Při tropických bouřích v nich rovnoměrně sedimentoval jemný kal obsahující převážně zbytky schráněk drobných mořských živočichů. Každá bouře vytvořila jednu vrstvu sedimentu, jejíž mocnost určovala síla přívalu a množství vápenného kalu. Nezřídka se stávalo, že se do této kaše dostal organický materiál, např. tělo uhybnulé ryby, amoniti (hlavonožci s vápenitou schránkou), nebo třeba ptakoještěr stržený bouří. Tyto organismy byly poměrně rychlým procesem ukládání zakonzervovány. Dnes jsou pro nás tyto fosilní pozůstatky dokonalým zdrojem poznávání tehdejší fauny a flóry. Příkladem může být jeden druh praptáka, který nese jméno Archaeopteryx lithographica a který byl nalezen právě ve zdejších vápenci. Pokud si o dovolené uděláte čas, sbírku fosilií z této oblasti můžete spatřit na zámku v Eichstättu.

Co je to pseudofosilie?

Mezi zkameněliny neřadíme útvary anorganického původu, například vysrážené keříčkovité agregáty oxidů a hydroxidů železa a manganu na puklinách vrstev, tzv. dendrity, jež vytvářejí dojem překrásné zachovalých otisků rostlin. Jindy se vysrážejí minerální látky kolem center nerostného i organického původu do útvarů připomínajících např. schránky mlžů. Jedná se o konkrce a spolu s dendrity je řadíme mezi tzv. pseudofosilie.

Výjimečnost vápence ze Solnhofenu

Dendrity psilomelanu vytvářejí nádherné obrazy, které nám otevírají cestu k představitosti, podobě jako lakové obtisky. Je to nádherné a inspirující umění matky přírody. Díky kráse a paměti, kterou představuje, je možné navázat spojení s velkou matkou – naší Zemí. Učí nás naslouchat hlasu přírody a pomáhá nám nalézt opět porozumění a souznění s přírodou.

Galerie Dolmat

Stroupežnického 20, Praha 5 – Smíchov

Po-pá: 9-18 hod.

Tel: 257 315 118

Sárka Mazánková
Repro Galerie Dolmat